

P. BONAVENTURA UBACH

DIETARI
D'UN VIATGE
PER LES REGIONS
DE L'IRAQ
(1922-1923)

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

DIETARI
D'UN VIATGE
PER LES REGIONS
DE L'IRAQ
(1922-1923)

P. BONAVENTURA UBACH

Edició a cura de

DAMIÀ ROURE

Pròleg de

Josep M. Soler, ABAT DE MONTSERRAT

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

Primera edició, octubre de 2009

Segona edició revisada, febrer de 2010

Tercera edició, novembre de 2021

© Abadia de Montserrat, 2009

La propietat d'aquesta edició és de Publicacions de l'Abadia
de Montserrat, Ausiàs Marc, 92-98 - 08013 Barcelona

Fotografies: Arxiu de Montserrat, Museu de Montserrat

Disseny de la coberta: Blanca Hernández

www.lokomotiv.org

Disseny interior: Vivó i Garrido

www.vivoigarrido.com

Impressió: Arlequin

ISBN: 978-84-9191-202-6

Dipòsit legal: B 17.188-2021

Sumari

Pròleg	9
Agraïments	11
Presentació	13
Introducció	21
De Roma a Alep	23
A Qaryatein	31
D'Alep a Bagdad	39
A Bagdad	57
A Babilònia, Kiffel, Ur dels caldeus i Borsippa	87
A Bagdad	111
A Susa, Bàssora i Pèrsia	121
Viatge a l'Assíria	141
A Bagdad	169
A Alep	171
Per Galilea i Jerusalem	179
Del Caire a Roma	181
Mapa dels llocs bíblics prop de l'Eufrates	186
Etales del viatge	189

Pròleg

L'edició d'aquest *Dietari d'un viatge per les regions de l'Iraq (1922-1923)* m'omple de goig, com omple de goig, també, molta altra gent que coneixia l'existència d'aquest manuscrit inèdit. I espero que hi ompli semblantment tots els lectors interessats en la figura i l'obra del P. Bonaventura Ubach, en els inicis dels estudis bíblics a Catalunya i en la recerca sobre temes relacionats amb les terres de l'Orient Mitjà.

Fins ara no havia estat possible d'oferir al públic el dietari que el P. Ubach va anar escrivint al llarg del viatge que va fer, entre el 1922 i el 1923, per les vores dels rius Eufrates i Tigris, seguint els principals indrets esmentats en la Bíblia. L'escaiença de la publicació és molt adequada perquè apareix en el cinquantenari de la mort de l'autor, ocorreguda el 19 de febrer del 1960. Li és doncs, un homenatge. A més, ara és possible d'oferir-lo acompanyat de més de tres-cents fotografies que ell va fer-hi. L'interès d'aquest recull fotogràfic rau sobretot en el fet que ofereix una documentació molt valuosa sobre els costums, el folklore, els personatges i particularment els monuments, alguns dels quals ja han desaparegut, que l'autor va conèixer.

Llegint el relat d'aquest viatge, com en el d'altres que va fer per les terres bíbliques, constatem que el nostre P. Ubach era un erudit i un viatger infatigable, interessat per les llengües semítiques i pels costums, aleshores encara molt vius, relacionats amb la vida dels patriarques veterotestamentaris. Instal·lat durant força mesos a Bagdad com a centre d'operacions, organitzà expedicions per les rutes de Babilònia fins a Ur i la regió de Susa, i resseguí el riu Tigris fins al nord de Pèrsia, Assur i Nínive.

La finalitat concreta del P. Ubach era precisament conèixer de prop les antigues cultures de l'Orient Mitjà i adquirir materials per a la il·lustració de la Bíblia de Montserrat que ell preparava. D'altra banda, realitzà el viatge en un període en el qual s'estaven fent excavacions importants en aquelles zones, i això li va permetre, també, l'adquisició de noves peces per enriquir els fons d'Assíria i Babilònia del Museu Bíblic que ell mateix havia fundat abans en les dependències del monestir.

Aquest viatge, encara, el posà en contacte amb els cristians de ritu siríac d'aquelles terres; un ritu amb el qual s'identificà fortament, fins al punt que amb el temps se l'arribà a fer ben seu. Per això el relat està ple de referències i d'observacions sobre aquestes comunitats a les quals va continuar vinculat de diverses maneres. I, més en general, constatem també que les anotacions ens ofereixen moltes dades sobre la vida de l'Orient Mitjà dels anys vint. Llegint la narració ens trobem amb descripcions entranyables de persones senzilles i de personatges erudits, amb anècdotes i costums d'una època i d'unes maneres de fer quasi desaparegudes actualment; dóna bo de conèixer la vitalitat d'un territori que en l'actualitat malauradament es troba submergit en situacions molt difícils i dramàtiques. Particularment, és interessant de conèixer la vida serena d'aquelles comunitats siríaques autòctones, que avui passen per grans dificultats fins a posar en greu perill la seva subsistència mateixa en la terra on han viscut durant segles. Aquest *Dietari*, doncs, és un document molt interessant des del punt de vista de la història no sols bíblica o cultural, sinó també des del punt de vista del coneixement d'una societat peculiar i d'una Església local antiga i rica en la seva dimensió litúrgica i espiritual.

Per a Montserrat és un motiu de joia molt particular poder oferir aquesta obra, que reflecteix alguns aspectes dels inicis dels estudis bíblics al nostre monestir. Per això em plau, abans d'acabar aquestes paraules de presentació, recordar dos dels monjos, ja traspassats, deixebles del P. Ubach que van procurar mantenir viva la seva memòria de monjo i d'estudiós i difusor de les llengües semítiques i del text bíblic. Ho van fer sobretot continuant treball de recerca i de divulgació que ell havia emprès. Em refereixo al P. Guiu Camps, que ja havia començat a treballar sobre el manuscrit d'aquest *Dietari* amb vista a la seva publicació, i al P. Romuald Díaz, biògraf i difusor de l'obra del P. Ubach. A ells tres es deu la creació d'un nucli de monjos biblistes que encara és ben actiu al nostre monestir. Entre aquests que han rebut la torxa encesa pel P. Ubach, hi ha el P. Damià Roure, que ha tingut cura d'una manera ben competent de l'edició del manuscrit que ara oferim al lector i de redactar-ne la presentació.

† JOSEP M. SOLER, ABAT DE MONTSERRAT

Agraïments

La publicació, el 2008, del llibre catàleg *La Col·lecció Egípcia de Montserrat* no va representar només rescatar de l'oblit les peces que conformen l'esmentada col·lecció sinó que, a títol personal, va significar el redescobriments del personatge que la féu possible.

Podria dir-se que l'esperit de Bonaventura Ubach ha il·luminat el nostre camí des d'aquell ja llunyà 2006, quan proposàrem al pare Abat l'elaboració del llibre esmentat. Un personatge, Ubach, la poderosa empremta del qual continua influent sobre tothom qui en fa la coneixença, tant de la seva persona com de la seva obra.

Aquesta fou una de les raons per les quals, quan se'ns va proposar de donar continuïtat al catàleg mitjançant la publicació d'aquest *Dietari d'un viatge per les regions de l'Iraq (1922-1923)*, la nostra acceptació fou immediata. El projecte va entusiasmar-nos, ja que publicar aquest diari suposa una nova primícia literària en els fons del monestir de Montserrat.

Com a bons i infatigables viatgers, vàrem saber captar de seguida la importància d'aquesta obra que, ben segur, no deixarà indiferent cap viatger modern que s'aventuri en la seva lectura.

Des d'un punt de vista personal, l'oportunitat de poder remenar els originals del diari, així com les seves fotografies i documentació diversa, va aconseguir transportar-nos en el temps i retornar-nos a l'època en què viatjar per terres de l'orient mitjà devia ésser una gran aventura en tots sentits.

Les incomoditats d'aquells temps no existeixen actualment i les distàncies s'han reduït notablement gràcies als mitjans de transport moderns. Qui pot arribar-se a imaginar avui una expedició com la d'aquells llunyans anys vint, quan la confortabilitat era privilegi només de les classes acomodades? No és difícil pensar en quines condicions hagué de viatjar el P. Ubach suportant llargs i penosos trajectes muntat a voltes damunt d'un dromedari i a voltes d'un cavall o, encara, caminant a peu, i ja no esmentem els avorrits i pesats desplaçaments en tren o altres vehicles de tracció mecànica per aquells ca-

mins sense asfaltar, empolsinats i calorosos. És ben evident que l'austeritat predominava en els recorreguts del P. Ubach.

Entre els objectius que perseguia Ubach amb aquest viatge, voldríem remarcar el d'intentar reunir el major nombre possible d'objectes arqueològics per omplir el "seu" museu de l'Orient Bíblic. Gràcies als seus excel·lents dots de negociador, el bon pare Ubach aconseguí portar milers de peces que, repartides en diverses seccions, formaren el gruix del museu: des de peces egípcies fins a tauletes cuneïformes, passant per objectes de l'illa de Xipre i de Terra Santa. Ben segur que el seu tarannà català va ajudar-lo molt a l'hora de regatejar els preus d'aquests materials.

Amb l'edició d'aquest llibre fem un nou pas en el context de la nostra particular missió de publicar obres relacionades amb les col·leccions de l'antic Museu Bíblic de Montserrat, i ens anima a continuar col·laborant en un futur a l'hora de posar a disposició de la societat obres totalment inèdites i de gran interès cultural. És per tot això que el nostre sentiment és de gratitud envers totes les persones que ens han ajudat fins a fer possible l'edició de l'obra present.

JOAN JANÉ
JAVIER URIACH

Presentació

El P. Bonaventura Ubach, nascut a Barcelona el 1879, entrava de novici al monestir de Montserrat l'any 1894 i era ordenat de prevere el 1902, juntament amb el qui seria més endavant abat de Montserrat, el P. Antoni M. Marcet. Des de l'etapa d'estudiant va manifestar un interès creixent per l'estudi de la Bíblia, que el portà a treballar intensament l'aprenentatge del grec i de l'hebreu. Acabat el primer cicle d'estudis, començà a ensenyar aquestes llengües a Montserrat mateix durant el període 1902-1906; aquest darrer any va començar els seus viatges per conèixer de prop el món de l'Orient Antic.

Més endavant fou el creador del Museu Bíblic i Oriental de Montserrat i l'iniciador de *La Bíblia de Montserrat*, obra en més de vint volums de traducció i comentari dels llibres bíblics que es començà a publicar el 1926 i va ser continuada per ell mateix i diversos altres monjos. El gran projecte que suposen aquestes dues realitzacions va ser dut a terme per encàrrec, primer, de l'abat Josep Deàs (1885-1913) i, després, en diàleg constant amb el seu company de promoció, l'abat Antoni M. Marcet (1913-1941).

Els primers viatges

El P. Bonaventura Ubach s'encaminava per primera vegada a Jerusalem el 1906, on va estudiar i ensenyar fins al 1910. La seva residència era al monestir i seminari siríac ubicat al mont Olivet, on féu de professor des de principis del 1907, alhora que ell mateix treballava les llengües orientals —àrab, hebreu i siríac— a més de les occidentals, en particular el grec, ja que tenia una bona coneixença del llatí. Al mateix temps estudiava sobre el terreny la geografia i l'arqueologia palestinenques, en estreta relació amb l'*École Biblique* dels dominics de Jerusalem.

L'any 1908 va ser un any especialment mogut. Passà uns mesos en el centre de formació que hi havia a la localitat de Charfet, en el Líban, i en retornà amb un diploma, acreditat a Beirut, que donava fe de l'èxit dels exà-

mens en llengua àrab. Tal com explica a la *Revista Montserratina*, feia a cavall molts itineraris per terres bíbliques, i un d'ells era el viatge de Jerusalem a Charfet. Al mateix temps va continuar en aquest centre la seva iniciació a la litúrgia siríaca, especialització que el P. Ubach va practicar tot al llarg de la seva vida. Retornà, en efecte, a Charfet el 1914 i, encara, tal com relata el llibre que ara presentem, durant el 1922-1923.

La primera estada del nostre biblista a Palestina, iniciada el 1906, va arribar fins a l'agost de 1910, ocupat molt especialment en temes relacionats amb la història, els costums i les formes de vida dels països de la Bíblia. A part dels estudis de filologia i d'exegesi, el P. Ubach, com escriu el P. Romuald M. Díaz, biògraf del nostre monjo, tenia un interès particular a «obtenir un coneixement experimental del país bíblic, i per això recórrer en totes direccions les regions relacionades amb la Bíblia». Al jove biblista li semblava insuficient l'estudi de la geografia només damunt del paper, sabia que «la natura d'un país es reflecteix necessàriament en la història, filla en bona part de la mateixa natura...Terrer, rius, animals i plantes, costums i institucions dels homes, poblacions, caràcters ètnics, llengua, tot li serà de profit en tant que permeti d'establir un contacte amb l'escriu sagrat... Molts textos no poden obtenir una adequada explicació, si no és posant-los en connexió amb el terreny on van néixer. El P. Ubach ho havia comprès i la idea esdevingué una dèria, una mena d'obsessió: text i lloc on el fet es realitzà; escena i indret. Precisament per això el nostre monjo arribà a ser un dels coneixedors més experts del món bíblic, un dels més complets geògrafs de la Bíblia, que estigué per tot arreu on hi hagués un record o una escena que es pogués posar en relació amb el text inspirat»¹.

Els primers llocs que aquest gran amant de la geografia volgué trepitjar foren, naturalment, els llocs bíblics de la regió del Jordà i del desert, així com els terrenys de la Mar Morta, però de seguida que li fou possible, l'any 1907, arribà fins a Egipte. Durant una quinzena de dies va recórrer els territoris del Baix Egipte, amb l'objectiu de fer una primera visita al Museu del Caire, centre de grans col·leccions egípcies. En el mateix viatge, tingué ocasió de visitar Memfis i Alexandria. El 1908, després d'una estada al Líban, dedicà quasi un mes a la Transjordània, Petra i part de la Idumea. Durant el 1909 completà el seu coneixement del Sud de Palestina: Engaddi, Hebron, Betsamès, Nob, Cariatiarim.

¹ DÍAZ CARBONELL, Romuald M., *Dom Bonaventura Ubach : l'home, el monjo, el biblista* («Biblioteca biogràfica catalana», 34) Barcelona: Aedos, 1962, p. 47-48.

En el curs de l'any 1910, el P. Ubach va poder realitzar un dels grans somnis que havia anat ajornant: seguir l'itinerari des d'Egipte fins al Sinai i, des d'allí, cap a la terra promesa, tal com ho expliquen els relats del llibre de l'Èxode. Aquest viatge va fer-lo en trenta-cinc dies, des del 2 d'abril fins al 8 de maig, acompanyat d'un sacerdot belga. El viatge va transcórrer al ritme dels camells que cavalcaven. El 17 d'abril entraren al desert, foren rebuts al monestir de Santa Caterina, des d'on van iniciar la pujada al massís de 2.444 metres d'alçada, lloc on, segons la tradició, Moisès rebé la revelació que explica el llibre de l'Èxode. La descripció d'aquest viatge va ser publicada el 1913, i en anys posteriors va ser completada en una segona edició, en la qual hi afegí l'experiència d'altres pujades al Sinai.

El mateix any 1910, s'encaminà encara cap a l'Alta Síria, vers el riu Orontes, Alep i Antioquia i, en el camí de retorn a casa, travessà Turquia, Àsia Menor, Grècia i Creta, per tenir un coneixement de primera mà dels viatges de sant Pau descrits en el Nou Testament. El P. Ubach acabava així una primera etapa de formació i de viatges, que, per una banda, posava els fonaments del Museu Bíblic montserratí, i, per l'altra, li permetria dedicar tot un període a la docència a Roma.

Estada a Roma (1926) i a Tel Aviv (1947)

Una nova activitat es perfilà en la vida del nostre viatger: l'ensenyament de llengües orientals. Fou demanat, en efecte, com a professor pel Col·legi internacional benedictí de Sant Anselm, a Roma, situat damunt de l'Aventí. El nomenament de professor de llengües orientals li permeté un desplaçament previ per Europa (Bèlgica, Holanda i Alemanya) abans d'iniciar a Roma els cursos de 1913. L'ensenyament de l'hebreu el mogué a preparar-ne una gramàtica pràctica en llatí, amb el títol *Legisne Toram?*, que fou publicada primer en dos volums a Montserrat (1918-19), i posteriorment a Roma; donat el seu èxit com a llibre de text, conegué diverses edicions i acompanyà la formació d'algunes generacions d'estudiants de la Bíblia. El P. Ubach assumí també la docència de llengua siríaca en l'Institut Oriental de Roma, obert l'any 1918. L'interès per la litúrgia siríaca havia començat anys abans, i la relació que va tenir amb el Patriarca Rahmani va ser motiu de diverses estades a Charfet, una d'elles el 1914.

La docència a Roma permeté al P. Ubach de col·laborar amb el nou bibliotecari de Montserrat, Antoni M. Tobella, nomenat el 1917 pel P. Abat Marcet amb l'encàrrec de formar una biblioteca que pogués comptar amb

bons fons de consulta i d'estudi, i fes possible, així, treballar a nivell científic des de Montserrat mateix. Tot al llarg del seu període romà, el nostre professor aconseguí per a la biblioteca bones col·leccions de comentaris bíblics europeus, i obres d'introducció i de consulta per als estudis teològics i les llengües semítiques, així com manuscrits i impresos orientals. Tobella havia estudiat a Roma el 1913, junt amb els montserratins Anselm Albareda i Lluís Palacios. Aquest darrer monjo, que va publicar una gramàtica aramea i una altra de siríaca, el trobem a Jerusalem quan el P. Ubach s'encaminava cap a Mesopotàmia

Durant la primera guerra mundial, de 1915 a 1918, pel fet de pertànyer a un país neutral, el P. Ubach amb un petit equip d'italians es queda com a administrador al monestir romà de Sant Anselm, sense docència en aquest període. De 1918 a 1922, altra vegada obert l'Ateneu anselmià, continua donant-hi classes de llengües orientals. És precisament aquest darrer any que se li va presentar la possibilitat d'una tercera anada a l'Orient.

Preparació i etapes del viatge a Mesopotàmia

A finals del curs 1921-22, sorgí una ocasió propícia al P. Ubach per completar el seu coneixement de les regions on van tenir inici les primeres civilitzacions de la humanitat, en aquest cas les regions del Tigris i de l'Eufrates, lloc on diversos llibres bíblics situen la seva acció. Resulta que un monestir benedictí de Jerusalem, volia desprendre's d'uns materials d'il·lustració bíblica que tenien aplegats i van oferir-los a Montserrat. L'abat Marcet comunicà la proposta al P. Ubach, el qual, amb bon criteri, observà que valia la pena d'aprofitar aquest viatge no sols per atendre aquesta proposta d'adquisició sinó també per consolidar el coneixement de l'àrab i el siríac i, a més, fer coneixença de les terres bíbliques de Mesopotàmia. Amb poques setmanes va obtenir per al curs 1922-1923 un any sabàtic de l'abat primat, responsable del professorat de Sant Anselm de Roma. Per part de Montserrat, va tenir llum verda per adquirir objectes per al Museu Bíblic, començant per l'oferta feta pel monestir de la Dormició.

El mateix P. Ubach explicita en el dietari que presentem els objectius d'aquest viatge:

«Recórrer i fer coneixença d'aquelles terres bíbliques per a més fàcilment aprofundir en la comprensió dels primers capítols del Gènesi i en la història sagrada del segon llibre dels Reis com també els oracles dels profetes.

»Intentar d'aplegar la major quantitat possible d'objectes antics, o sia, arqueològics, per a dedicar una sala a Assíria i Babilònia en el nostre Museu Bíblic de Montserrat.

»Estudiar el “folklore” d'aquelles regions pels esclariments que puguin aportar a algunes escenes de la Bíblia.

»Familiaritzar-me en la parla de la llengua àrab, i notar les seves diferències entre el dialecte de l'Iraq i el de Síria i Palestina.

»Professor de llengües orientals al Col·legi internacional de Sant Anselm a Roma, volia perfeccionar-me en l'estudi de la siríaca, familiaritzar-me amb el seu ritu i poder comprendre i llegir a la perfecció els seus llibres litúrgics. Per això havia ja obtingut de Roma la facultat de passar completament al ritu siríac durant el meu sojorn a l'Iraq».

En un resum manuscrit de les principals efemèrides viscudes en aquest període, el P. Ubach resumeix així les etapes d'aquesta expedició:

Durant el juliol de 1922 té lloc el viatge Bríndisi-El Caire-Jerusalem. Des d'agost fins a finals de setembre fa estada en ple desert de la Síria i a Kariatein –entre Damasc i Palmira– per a l'estudi dels llibres litúrgics de ritu siríac. El 21 de setembre celebra en aquest ritu la primera missa a la catedral d'Alep. El 26 de setembre viatja fins a Bagdad, on sojorna set mesos. Durant aquest temps, fa excursions a Babilònia Ur, Bàssora, Pèrsia, per tal de resseguir els episodis bíblics i adquirir antiguitats per al Museu de Montserrat.

Pel que fa al 1923, des del primer de maig s'encamina cap a Mossul (Nínive) i voltants i fa excursions a una part del Kurdistan. Durant la part final del seu viatge torna a fer una estada de quatre mesos al Charfet (Líban), amb retorn a Jerusalem (amb una fructuosa estada al Caire (de finals de setembre a primers d'octubre), per iniciar el viatge de tornada a Roma el 15 d'octubre de 1923 a fi de començar el nou curs escolar com a professor de llengües orientals a Sant Anselm.

Objectius aconseguits

Com ho hem llegit en el seu propi escrit, el viatge del P. Ubach tenia diversos centres d'interès. Un primer objectiu era el de donar idea dels llocs bíblics situats a Mesopotàmia. Al mateix temps, desitjava fer-se càrrec de la manera de viure i la idiosincràsia de la gent oriental, que durant els anys 1922-

23 mantenia encara antics costums i maneres de fer: això li permetria recollir materials per a la il·lustració de la Bíblia. En aquests diversos projectes era convenient aconseguir una bona documentació fotogràfica.

Cal subratllar l'interès que per a ell tenia la coneixença de les llengües orientals, en particular el siríac i l'àrab. Durant aquest viatge practicà les dues llengües. Pel que fa a les tradicions de l'església siríaca, aquest viatge li va permetre captar de prop la cultura i la situació de comunitats cristianes, així com adquirir experiència pràctica en la celebració de la litúrgia siríaca. En les seves pàgines podem apreciar-hi una constatació: cristians i musulmans que practicaven una convivència respectuosa i pacífica.

Un altre objectiu de gran abast era el de continuar la formació del Museu Bíblic de Montserrat. El present diari –com podrà constatar el lector– aporta moltes dades sobre l'activitat de descobrir i adquirir objectes interessants. Més de trenta entrades del seu dietari expliciten parcialment les compres que realitzava. Així, per exemple, durant el primer temps de l'estada a Bagdad, escriu el 7 de desembre de 1922 al P. Abat Marcet que té ja omplertes dues caixes d'objectes per al Museu Bíblic (junt amb una quantitat d'encens, molt apreciat a Montserrat per a les celebracions litúrgiques). Durant el mateix mes adquireix una varietat d'objectes d'excavacions, morterets antics, amulets, i tramita les primeres adquisicions de tauletes cuneïformes, activitat que continua en diverses ocasions del 1923. Les nombroses compres realitzades durant l'estada a Bagdad i excursions realitzades des d'allí, configuren la fesomia de les seccions assiro-babilòniques del Museu Bíblic que formà.

L'esforç continuat que féu el P. Ubach durant aquest viatge per cobrir el major nombre de seccions del Museu que estava formant, continuà el setembre de 1923 quan ja feia els preparatius per al retorn: adquirí a Jerusalem objectes cananeus, vasos de ceràmica, llantietes, sílexs, objectes d'etnologia judaica, representacions bíbliques, i altres objectes. Un cop emprès el viatge, s'aturà uns dies al Caire, on amb el Director del Museu Egípcí acordaren l'adquisició de dos sarcòfags, una mòmia d'època ptolemaica i una altra mòmia de cocodril, així com molts altres objectes de l'antiga civilització egípcia.

Un apartat interessant de compres és dedicat a llibres i manuscrits, en particular sobre Pèrsia i Babilònia i sobre el món siríac, àrab i jueu, que constitueixen el nucli de les seccions de la biblioteca montserratina dedicada a l'Orient Antic.

La present edició

El projecte d'aquesta edició va ser posat en marxa pel P. Guiu Camps, el qual en els anys setanta va encarregar la transcripció a màquina del text manuscrit del P. Ubach. Ho realitzaren el G. Salvador Soler i el qui escriví aquesta presentació. Aquest text fou revisat per Miquel Calsina, qui en va fer un primer control de la grafia dels topònims i de diverses expressions dialectals. Tractant-se d'un text redactat als anys cinquanta, hi hem aplicat un mínim de normalització lingüística. La traducció de textos siríacs ha estat feta pel P. Manel Nin.

A la present edició hem distribuït les dates del viatge segons una sèrie d'itineraris (de Roma a Alep, d'Alep a Bagdad, etc.). Per als noms de lloc, quan el topònim surt a l'*Atlas Universal Català*, publicat per l'Institut Cartogràfic de Catalunya i Enciclopèdia Catalana, hem adoptat la grafia d'aquest Atlas. En els altres casos hem mantingut en el possible la del manuscrit del P. Ubach. També per a les expressions en àrab o en altres llengües, hem mantingut la transcripció de l'autor.

Àngels Rius ha preparat la còpia digital dels originals i de les fotografies fetes en aquest viatge pel mateix P. Ubach. L'arxiu fotogràfic de Montserrat ha facilitat per a aquesta edició fotografies sobre i del P. Ubach.

DAMIA ROURE

Introducció

Durant els quatre anys de la meva primera permanència a Orient, des del 1906 al 1910, els estudis bíblics em proporcionaren de recórrer la Palestina i la Península del Sinaí; l'Àsia Menor, la Tessàlia i la Grècia, i una bona part de l'Egipte.

A la fi d'aquest quadrienni havia, per consegüent, visitat els països de l'Èxode, de Josuè i dels Jutges; dels Reis, dels Profetes i dels Macabeus; les terres de Jesús i de sant Pau. Per completar el cercle dels pelegrinatges escripturístics no em mancava més que arribar al teatre de les primeres civilitzacions de la humanitat, contemplar el quadre dels onze primers capítols del Gènesi, els monuments que, descoberts aquests últims anys, han vingut a confirmar la realitat dels fets narrats en les primeres pàgines de les Divines Escripures.

El consol d'acomplir aquesta meva aspiració m'era procurat pel Rvdm. Pare Marcet, abat de Montserrat, amb la vènia del Rvdm. Pare Abat Primat, Fidel de Stotzingen i pel cos dels Professors del Col·legi internacional de Sant Anselm de Roma, que gentilment consentiren a veure's privats del meu ensenyament de llengües orientals durant el curs escolar de 1922-1923.

Així, doncs, el 2 de juliol del mateix any 1922 m'embarcava a Bríndisi en un vapor rapidíssim que al cap de 50 hores mullava ja a Alexandria, i d'allí, pel Caire i Kàntara, arribava, un dia més tard, a Jerusalem. Transcorreguts només vuit dies en la veneració dels llocs sagrats de la Ciutat Santa, em vaig desplaçar de dret al llogarret de Qaryatein en ple desert de la Síria, a mig camí de Damasc a Palmira. La duresa del clima, la molèstia dels paràsits, la qualitat del nodriment, a base de vianda de daina i de camell i d'altres austeritats sofertes en aquella solitud, tot i no ésser més que un tast de les que voluntàriament i per esperit de penitència s'imposà més de quinze segles enrere, i no gaire lluny d'allí, el Doctor màxim de la Bíblia, sant Jeroni, m'obligaven a abandonar-la per a pujar a Alep el 14 de setembre, i celebrar allí la primera Missa en llengua siríaca, ritu que ja no havia d'abandonar ni en la celebració dels Sants Misteris, ni en la recitació de l'ofici diví, fins al nou retorn a Europa.

L'última setmana del mateix setembre, davallava per les vores de l'Eufrates, i escollia Bagdad com a centre d'estudis, com a mercat per a enriquir algunes seccions del Museu Bíblic de Montserrat, i com a punt de partença per a ulteriors excursions durant l'hivern. De fet en sortia una primera volta pel gener del 1923 per tal d'examinar l'antiquíssim monument d'Akerkuf; una segona volta per visitar les ruïnes de Babilònia, fer un pelegrinatge al sepulcre del profeta Ezequiel i anar a mirar les últimes excavacions d'aquell any a Ur, la pàtria d'Abraham. Per l'abril davallava el riu Tigris, arribava fins a la Susiana, per les vores del riu Karûn, i tornava a Bagdad per Bàssora, no, però, sense haver fet una segona visita més entretinguda a les ruïnes d'Ur, d'on eixia amb un esplèndid botí per al nostre Museu Bíblic de Montserrat. Una quarta volta, pel maig eixia de nou de Bagdad, amb la intenció d'endinsar-me per la part septentrional de la Pèrsia fins a Hamadan, com un mes abans ho havia ja realitzat per les regions meridionals fins a la Susiana. Un contratemps havia, però, de deturar-me en arribar a la frontera, i després de vans esforços, per tal de penetrar-hi, modificava l'itinerari recorrent els confins meridionals del Kurdistan, i arribar per Kerkuk i Erbil fins a la ciutat de Nínive. Una excursió de vuit dies a cavall em permetia de recórrer els principals i antiquíssims monestirs caldeus dels voltants; el santuari dels *iazidi*, o sigui, dels adoradors del diable, la tomba del profeta Nahum, i per Nimrud, Shergat i Samarra feia retorn a Bagdad. La cinquena volta que en sortia era per a dir-li "adéu" i entrar de nou a Roma.

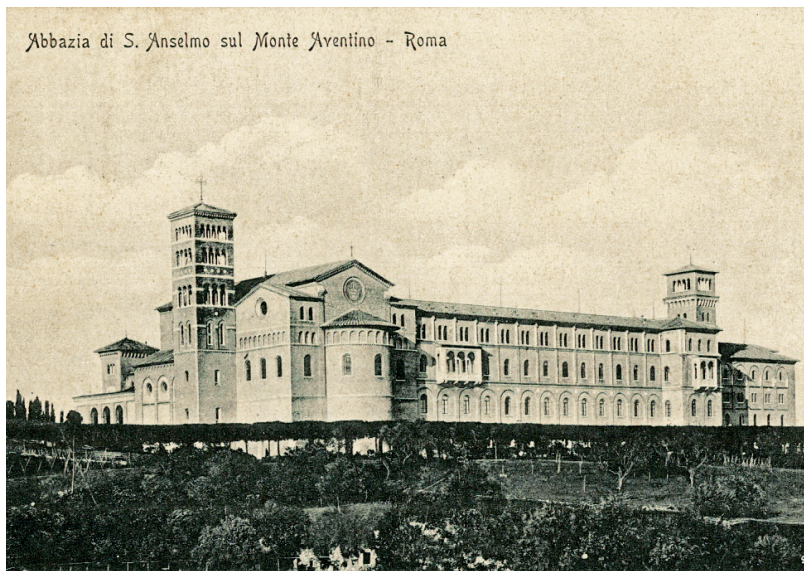
Tal és l'esquema de l'itinerari recorregut durant quinze mesos.

En reprendre ara amb més detall aquesta narració, desgranant-la dia per dia a guisa de dietari, el meu intent és facilitar al lector una idea un xic més cabal dels principals llocs visitats, ensems que informar-lo de com he anat adquirint la multitud d'objectes arqueològics que estan exposats al Museu Bíblic, principalment a la secció Assíria i Babilònia.

De Roma a Alep

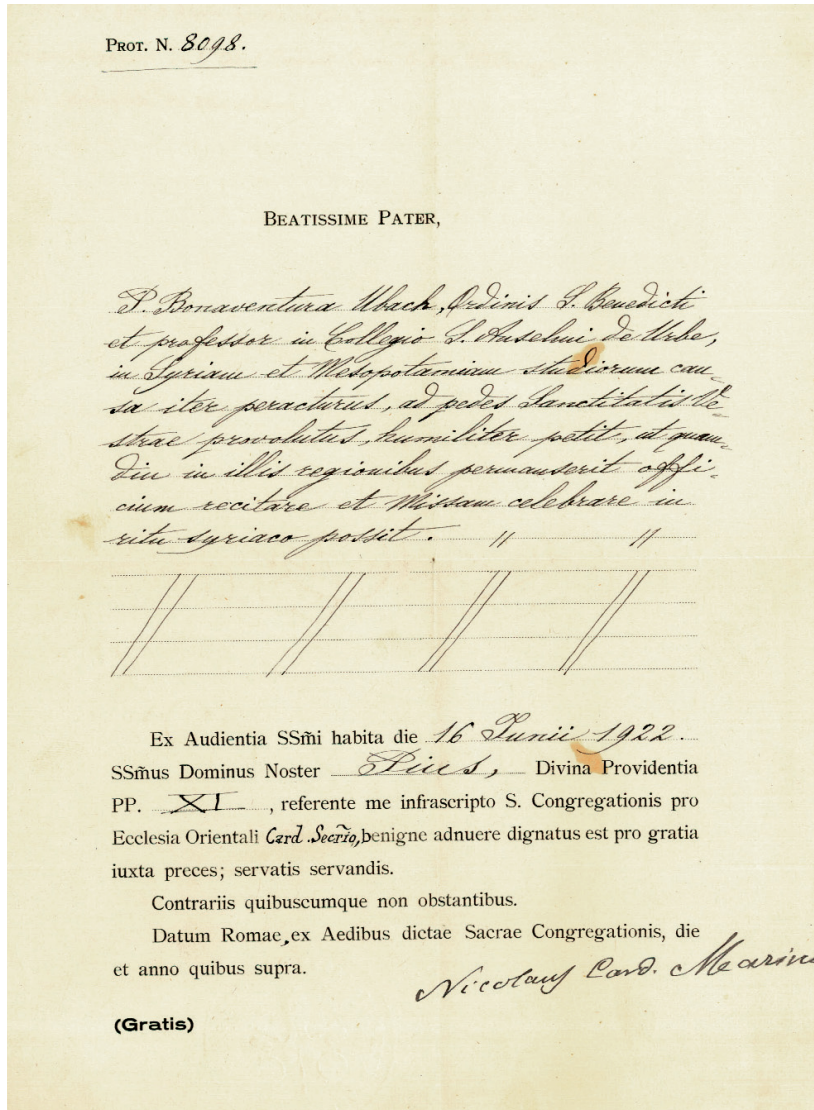
Del 30 de juny al 19 de setembre de 1922

30 DE JUNY DE 1922. Obtinguda de la Congregació “Pro Ecclesia Orientali” la facultat de passar enterament al ritu siríac mentre sojorni aquesta temporada a Orient, i confortat amb l'especial benedicció que S.S. el Papa Pius XI m'atorgà en ocasió d'una audiència especial de l'Abat Primat Dom Fidel Stotzingen amb ell, obtinguda dos dies abans, per al feliç èxit del viatge que anava a emprendre, a les 9 del vespre del dia d'avui sortia de Roma cap a Bríndisi i l'Orient. No cal dir com em sento emocionat, i disposat a afrontar amb coratge les possibles dificultats en la realització dels meus plans. Arribat a l'edat plena de 43 anys conservo tota la sensibilitat capaç de copsar les impressions annexes a un semblant viatge; si bé no amb tanta intensitat com quan, no comptant-ne més que 27, sortia de Montserrat vers Jerusalem per l'agost de 1906.

Monestir benedictí de Sant Anselm, a Roma.

Llicències concedides al
P. Ubach per celebrar
segons el ritu siríac.

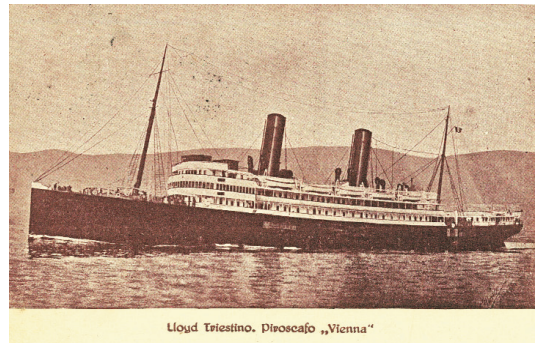

Ací a Sant Anselm, el curs escolar es cloïa ahir esplèndidament després de vuit mesos d'intensa aplicació als estudis i d'una exemplaríssima disciplina. El curs que acaba d'expirar ha estat una vertadera benedició del cel.

1 DE JULIOL DE 1922. A la matinada d'avui hem arribat a Bríndisi després d'una reposada i tranquil·la travessia dels Apenins meridionals. Passades poques hores estava ja confortablement instal·lat damunt d'aquest magnífic vaixell del Lloid Tridenti amb bitllet de quarta classe (8 esterlines), o sia de pont

i *senza vitto* [sense els àpats]. N'he romàs molt agradablement impressionat: pont espaiós i ben cobert, *chaises longues* de gran comoditat, i el que és més d'apreciar una acurada netedat i una tripulació, que, tot i prevaler-hi l'element jueu, s'exhibia molt ben educada i fins amb un cert caràcter de distinció. En fi, hom s'hi troba tant *à l'aise* com en els compartiments de 3^a i 2ª classe de la major part d'aquests vaixells.

4 DE JULIOL DE 1922. ALEXANDRIA. El *Vienna* ancorava ahir al port amb cinc hores de retard. A causa d'aquest contratemps, la tripulació no ha pogut posar peu a terra fins aquest matí. Em sento feliç de trobar-me dins el meu element: en llengua, tipus, folklore, en la terra i sota el sol esplèndid d'orient, i respi-

Lloyd Triestino. Diprocafo „Vienna“

El "Triestino".

Itinerario linea celere TRIESTE—ALESSANDRIA
 pirocafo „HELOUAN“ a „VIENNA“
 ANATA RITORNO

Venerdì 15	part. V TRIESTE	arr. Lunedì 15
Sabato 16	part. V BRINDISI	part. Venerdì 15
— 14	part. V ALESSANDRIA	arr. Venerdì 14
Lunedì 15	arr. V TRIESTE	part. Venerdì 15

Tutte nell'andata, quanto nel ritorno la quindicina del pirocafo da o per Venezia.

Tariffa Passeggeri linea celere Alessandria

Classe	Da Trieste a Alessandria	Da Alessandria a Trieste
1 ^a	1000.—	800.—
2 ^a	600.—	400.—
3 ^a	400.—	250.—
Quarta (coperta)	275.—	225.—

Prezzi di passaggio
 da TRIESTE per BRINDISI o da BRINDISI per TRIESTE.
 I. Classe Francchi oro 550.— in cabina speciale. II. Classe Francchi oro 250.— in cabina normale. III. Classe Francchi oro 125.— IIII. Classe Francchi oro 100.— IV. Classe Francchi oro 80.—
 I prezzi della I^a classe Chari d'istrazione non vitto o cabina, nel numero di prezzi della quarta, si intende senza vitto e senza notte.
 Senza responsabilità per eventuali cambiamenti.

Supplementi per cabine speciali pirocafo: „HELOUAN“ a „VIENNA“

Prezzo Classe	Da Trieste a Alessandria	Da Alessandria a Trieste
Classe di lusso: N. 97, 98, 79, 80	Francchi oro 100.— per cabina	L. Eg. 60.— per cabina
Classe speciali a un letto: N. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27	Francchi oro 50.— per cabina	L. Eg. 30.— per cabina
Classe speciali a due letti: N. 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100	Francchi oro 100.— per letto	L. Eg. 4.— per letto

Preus del viatge Trieste-Alessandria.

Egyptian Types e Scenes.—Group of Feluccas on the Nile.

A l'esquerra, embarcacions del Nil.

Pastor i ramat prop del Nil.

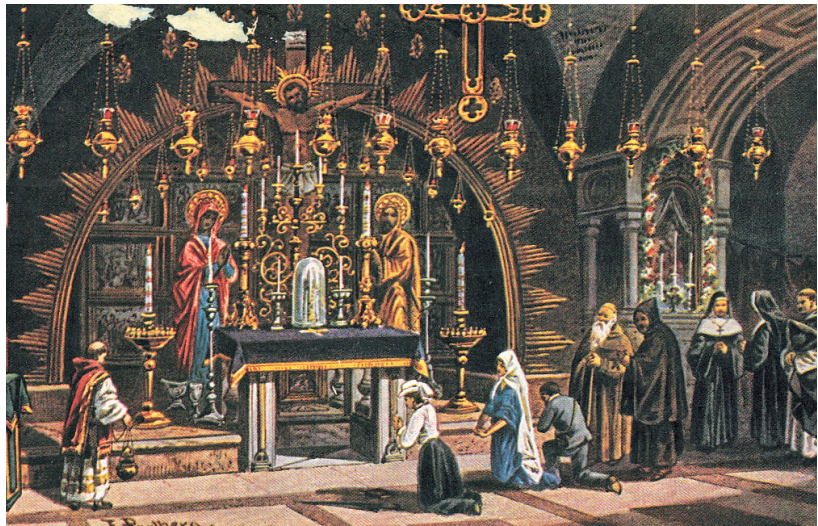
Caravana.

rant arreu una dolça poesia desconeguda en qualsevol regió d'occident. He pres allotjament prop dels PP. Lazaristes francesos, que em reben amb una gentilesa exquisidíssima. Celebrada la Santa Missa, a les 15:30 cap al Caire.

5 DE JULIOL DE 1922. Allotjat al Col·legi dels PP. Jesuïtes, la primera visita, després de celebrar els Sants Misteris, ha estat la del Museu Egipci. He trobat allí el Director de les actuals excavacions a Sakkara i en la nostra llarga entrevista m'he assabentat que no seria difícil d'obtenir l'adquisició d'objectes an-

Interior de l'església de la Crucifixió a Jerusalem.

Natzaret: font de la Verge.

tics repetits per al nostre Museu Bíblic, en el qual s'hi podria instal·lar una secció d'egiptologia, que podria esdevenir la més remarcable. Si l'afer de la compra d'objectes cananeus a la Dormició té bon acull com ací, dono per molt ben emprada la meva cursa fins al Caire. Ací la gent és encisadora com d'ordinari; estan, però, lluny, per ara, d'obtenir la independència per la qual tant sospiren, i de la qual tant està escrivint la premsa europea, com més o menys atorgada pels anglesos. *Heliópolis*, magnífic i grandios.

7 DE JULIOL DE 1922. Ahir després de dinar deixava el Caire i a la 1:30 d'aquesta nit prenia a Kántara [Al Qantarah] el tren de la costa occidental de Palestina, que termina a Haifa. Passat Mazar, a les 4:55 atenyíem Maadan, al quilòmetre 132 a partir de Kántara. Al quilòmetre 142 apareixen algunes palmeres a mà dreta. Al quilòmetre 155, El-Arísch (tres ous, una piastra). Al quilòmetre 167-168, dos camells muntats de dues dones segueixen a dreta un camí relativament fressat. Al quilòmetre 178, Gabr Amier. Al quilòmetre 198, altre camí a dreta. Al quilòmetre 200, Rafa Station, estació important. Un ramal de via fèrria es desvia cap a la dreta, probablement vers Bersabee. Al quilòmetre 202, frontera entre l'Egipte i Palestina. Al quilòmetre 214, Khan Junus. Després, Gaza. Al quilòmetre 272, Esdud. Després Tel Aviv-Jaffa. Transbordo al tren que puja a Jerusalem.

Canà de Galilea.

CONSULAT GÉNÉRAL
DE FRANCE
EN PALESTINE

République Française

Jérusalem, le 192

Le Consul Général de France à Jérusalem a l'honneur de recommander à la bienveillance des Autorités Françaises de Syrie le Père Bonaventure Urach , de nationalité espagnole, professeur de langues orientales au Collège Bénédictin de St. Anselme à Rome, ancien élève de l'Ecole Biblique de Jérusalem et du Séminaire Syrien français du Mont des Oliviers , qui se rend en Syrie en voyage d'études ./.

Jérusalem le 31 Juillet 1922

J. Rais

11 DE JULIOL DE 1922. Fa ja tres dies que em trobo a la Ciutat Santa. He tingut la satisfacció de celebrar els Sants Misteris a l'altar del Calvari, de prostrar-me al peu del Sant Sepulcre, i de fer les meves devocions als principals santuaris de la capital. He complert tots els encàrrecs que m'havien estat confiats a Roma. Passo a la Dormició per tal de veure els objectes antics destinats al nostre Museu Bíblic, que l'Abat Molitor havia preparat a canvi de les 10 esterlines d'almoïna que el Rdm. P. Marcet li havia tramès. Quin desengany! Total quatre vasos i alguns altres pots de ceràmica, trencats i en mal estat. En quedo indignat. Si no fos per respecte a la Congregació de Beuron i als nostres germans benedictins, molts d'ells verament excel·lents, rompria tot tracte amb ell d'una manera definitiva. Passo alguns dies en companyia dels meus germans benedictins del convent del Mont Olivet, diposito una certa quantitat de diner prop del P. Palacios, pel cas que durant la meua absència es presentés alguna oportunitat per a adquirir algunes antiguitats, i el dia 17 surto de Jerusalem, cap a Natzaret.

19 DE JULIOL DE 1922. NATZARET. El trajecte entre Jerusalem i Natzaret fou salvat en tres hores i mitja d'automòbil. Res més que el desenrotllament d'una cinta de cinema. Fou com un repàs del que havia ja vist detingudament amb un fi bíblic durant les dues excursions fetes amb tres dies i mig de cavall els anys 1908 i 1910. Vaig passar el dia 18 a Canà de Galilea, parròquia regentada pel P. Verdés, franciscà català, religiós molt exemplar i de gran zel apostòlic; i avui he celebrat la Missa a la Casa-oficina de Sant Josep, i surto cap a Haifa i Beirut.

A Beirut no hi vaig fer estada, car urgia que pugés al més aviat possible a Charfet per tal de planejar el viatge a l'Iraq i el sojorn a Bagdad.

21-29 DE JULIOL DE 1922. CHARFET. La rebuda no pogué ésser més entusiasta, car romanien encara a aquest seminari siríac els superiors i gran nombre dels estudiants que jo havia conegut durant el sojorn que vaig fer-hi l'estiu del 1914. No sabien avenir-se d'aquesta meua aparició tan inesperada, i tot era preguntar quin era el fi que jo em proposava en aquest viatge a Bagdad. Molt senzill, jo els vaig respondre:

1) Recórrer i fer coneixença d'aquelles terres bíbliques per a més fàcilment aprofundir en la comprensió dels primers capítols del Gènesi i en la història sagrada del segon llibre dels Reis com també els oracles dels profetes.

2) Intentar d'aplegar la major quantitat possible d'objectes antics, o sia, arqueològics, per a dedicar una sala a Assíria i Babilònia en el nostre Museu Bíblic de Montserrat.

A l'esquerra,
recomanació per a les
autoritats franceses de
Síria.

Charfet.

3) Estudiar el “folklore” d’aquelles regions pels esclariments que puguin aportar a algunes escenes de la Bíblia.

4) Familiaritzar-me en la parla de la llengua àrab, i notar les seves diferències entre el dialecte de l'Iraq i el de Síria i Palestina.

5) Professor de llengües orientals al Col·legi internacional de Sant Anselm a Roma, volia perfeccionar-me en l'estudi de la siríaca, familiaritzar-me amb el seu ritu i poder comprendre i llegir a la perfecció els seus llibres litúrgics. Per això havia ja obtingut de Roma la facultat de passar completament al ritu siríac durant el meu sojorn a l'Iraq.

De moment era el cinquè objectiu el que calia abordar a tota pressa, car urgia de poder celebrar la primera missa abans de poques setmanes. Quin seria el lloc més apte per obtenir un resultat ràpid i satisfactori? El Patriarca Mons. Rahmani, que passava allí les vacances, i els professors del Seminari insistien que cap lloc trobaria tan adient com el sojorn allí a Charfet mateix, on podria disposar de l'ajut dels professors i de l'ambient siríac del lloc. A això jo vaig objectar que l'ambient estava encara saturat de francès, i, en raó de les vacances, l'ofici coral del Breviari no tenia lloc més que a la vesprada dels dissabtes i els diumenges de cada setmana. Jo preferia un lloc solitari, un lloc on no es sentís altra parla que l'àrab, un lloc tranquil, on poder consagrar-me exclusivament a la tasca que jo m'havia imposat, d'aprendre de memòria la Missa siríaca i de traduir enterament el Schkhimo, petit breviari ferial de ritu siríac. Aquest lloc l'havia ja trobat i escollit de temps: era Qaryatein. Allí vaig dirigir-me després d'haver anat en tren cap a Damasc i en cotxe cap a Nabq, i en somereta cap a Sadad.

Aquest Dietari del P. Bonaventura Ubach (1879-1960) conté el relat del viatge realitzat a Mesopotàmia els anys vint, redactat a partir de les notes de la seva agenda, ampliades quan, a partir de 1951, era ja a Montserrat. La relació va acompanyada d'una abundant documentació fotogràfica, reproduïda aquí íntegrament. Hi trobem presents molts costums arcaics de l'Antic Orient, conservats encara aleshores, i també diverses mostres del folklore oriental.

En el relat d'aquest viatge, el lector trobarà el P. Ubach estudiant siríac entre Damasc i Palmira, abans de seguir-lo a Bagdad on s'establí durant set mesos. Des d'allí realitzà expedicions a Babilònia, Ur dels Caldeus, Bàssora, Pèrsia, Mossul, Nínive i part del Kurdistan, tot resseguint sovint les voreres dels rius Tigris i Eufrates, ajudat de vegades pels beduïns del desert. Moltes anècdotes sorprenents en fan la lectura amena i agradable.

ISBN 978-84-9191-202-6

